

С. Е. Федосєєв

аспірант кафедри математики і теорії та
методики навчання математики

В. Я. Забранський

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
математики і теорії та методики навчання математики
НПУ імені М. П. Драгоманова, м. Київ
fedoseev_st@mail.ru

ДІАГНОСТИКА ТА ОЦІНЮВАННЯ КОМУНІКАТИВНО- ДІАЛОГОВИХ УМІНЬ СТАРШОКЛАСНИКІВ ПІД ЧАС ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ

Діагностика та оцінювання навчальних досягнень учнів, їх навчально-пізнавальної та комунікативно-діалогової діяльності є невід'ємною складовою інтерактивного навчання математики.

Теоретичний аналіз наукової літератури [1], [2], [3], [4], робіт С. У. Гончаренко, Г. М. Коджаспірова, Н. П. Волкової, В. М. Чайки та інших дозволив дати тлумачення поняттям «оцінювання», «оцінка», «бал» при інтерактивному навчанні старшокласників математики. *Оцінювання* – це процес спостереження за навчальною і пізнавальною діяльністю старшокласників на інтерактивних уроках математики, а також процес збору, опису, реєстрації та інтерпретації даних про старшокласника з метою покращення якості навчання математики під час інтерактивного уроку. *Оцінка* – це результат процесу оцінювання, якісна інформація зворотного зв'язку. *Бал* – це кількісне вираження оцінки у цифрах, буквах чи іншим чином. При інтерактивному навчанні доцільною є словесна оцінка (якісна інформація) діяльності старшокласників. Процес оцінювання під час інтерактивного навчання математики реалізує діагностичну, мотиваційно-стимулюючу, управлінську, навчальну, виховну функції та визначає такі основні етапи діагностики навчання: оцінювання – оцінка – бал – програма покращення – реалізація цієї програми. Оцінювання на інтерактивних уроках математики розв'язує як загально-методичні завдання (традиційні), які стосуються будь-якого уроку (навчальні досягнення учнів, рівень їх навчально-пізнавальної діяльності тощо), так і завдання, що стосуються оцінювання комунікативно-діалогових умінь

(рівень розвитку комунікативних вмінь і навичок учнів під час колективно-групового розв'язування поставленої задачі, доведення теореми тощо; вміння старшокласників встановлювати емоційні контакти у системах відносин «учень – учень», «учитель – учень», «міні група – учитель»; стимулювання учнів працювати у команді, прислухатися до чужих думок, бути толерантним до думок, які не збігаються з власними; перевірка вміння допомагати іншим учням у розв'язанні завдань, поясненні навчального матеріалу тощо).

Здійснювати оцінювання комунікативно-діалогових умінь учнів можливо шляхом спостереження, анкетування, рефлексії, тестування. Рефлексію комунікативно-діалогової діяльності учнів можна здійснювати як усно, так і письмово. Питання для рефлексії можуть бути такі: 1. Наскільки важко було пояснювати матеріал однокласникам? 2. Вислови (напиши) свої враження від групової форми роботи. Що давалося тобі легко, а що важко? 3. Задоволений чи не задоволений ти сьогодні своєю роботою у групі? Чому? 4. Напиши міні-твір на тему: «Чому корисно вивчати математику, взаємодіючи з іншими учнями?» 5. Уяви собі, що твій однокласник завтра може написати контрольну роботу з математики на незадовільну оцінку. Дай розгорнуту відповідь на питання: «Допомогти йому сьогодні зрозуміти матеріал з математики чи ні?» 6. Наскільки зрозумілим було пояснення однокласника? 7. Дай поради учню, який пояснював навчальний матеріал (не вживаючи частки «не»). 8. Вистав бал учню, який пояснював навчальний матеріал, і обґрунтуй його.

Нашими дослідженнями встановлено, що для *перевірки вміння старшокласників встановлювати емоційні контакти* в процесі інтерактивного навчання математики доцільно скористатися тестуванням «Емоційний інтелект» (Н. Холл). Дане тестування складається із 30 тверджень і містить 5 шкал: 1) емоційна обізнаність; 2) управління своїми емоціями; 3) самомотивація (довільне керування своїми емоціями); 4) емпатія; 5) розпізнавати емоції інших людей. Для *визначення рівня комунікативної компетентності старшокласників* можна скористатися тестом Л. Міхельсона, який дає можливість перевірити такі блоки умінь: уміння звернутися до товариша з проханням; уміння самому надати допомогу, співчуття іншій людині чи прийняти підтримку, співчуття від іншої людини; уміння вступати

в контакт з іншою людиною; реагування на критику (справедливу і несправедливу); реагування на спробу вступити із тобою в контакт та інше.

Навички комунікативно-діалогової діяльності, що набувають учні в процесі інтерактивного навчання математики, не тільки підвищують якість навчання та навчальні досягнення учнів з математики, а і сприяють емоційному розвитку учнів, встановленню міцних позитивних емоційних контактів у взаємодії учнів один з одним, формуванню толерантності до думок, які не збігаються з власними, розвитку вміння висловлювати і обґрунтовувати власну думку.

Література

1. Бондар В. І. Дидактика / Володимир Іванович Бондар. – К.: Либідь, 2005. – 264 с.
2. Малафійк І. В. Дидактика новітньої школи / Іван Васильович Малафійк. – К.: Слово, 2015. – 630 с.
3. Прокопенко Л. І. Дидактика: діагностика навчання / Л. І. Прокопенко, О. А. Біда, С. Є. Гриб; [за наук. ред. А. І. Кузьмінського]. – Черкаси: ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2011. – 257 с.
4. Хуторской А. В. Современная дидактика / Андрей Викторович Хуторской. – М.: Высшая школа, 2007. – 639 с.

Федосеев С. Е., Забранський В. Я. Діагностика та оцінювання комунікативно-діалогових умінь старшокласників під час інтерактивного навчання математики. У роботі аналізується зміст понять «оцінювання», «оцінка», «бал» в контексті інтерактивного навчання старшокласників математики. Автори виділяють завдання оцінювання, пропонують засоби оцінювання на інтерактивних уроках математики.

Ключові слова: оцінка, оцінювання, бал, завдання оцінювання, засоби оцінювання, інтерактивне навчання, математика.

Федосеев С. Э., Забранский В. Я. Диагностика и оценивание коммуникативно-диалоговых умений старшеклассников во время интерактивного обучения математике. В работе анализируется содержание понятий «оценивание», «оценка», «баллы» в контексте интерактивного обучения старшеклассников математике. Авторы выделяют задания оценивания, предлагают средства оценивания на интерактивных уроках математики.

Ключевые слова: оценивание, оценка, балл, задания оценивания, средства оценивания, интерактивное обучение, математика.

Fedoseev Stanislav, Zabransky Vitaly. Diagnosis and assessment of senior pupils communicative and interactive abilities in interactive teaching of mathematics. The paper analyzes the concept of "assessment", "rating", "mark" in the context of senior pupils interactive teaching of

mathematics. The authors identify the tasks of assessment, offer tools of assessment on interactive mathematics lessons.

Key words: *assessment, rating, mark, tasks of assessment, tools of assessment, interactive teaching and learning, mathematics.*